

עֵרֶץ וְאֵת הַיְּקָה

חידושים, הנחיות, הלכות ופרשנויות
בסוגיות של אתיקה מקצועית בעריכת דין

גליון מס' 78 ■ כסלו תשס"ה ■ נובמבר 2004

יוצא לאור ע"י ועדת האתיקה שליד ועד מחוז ת"א בלשכת עורכי הדין ■ העורך: עו"ד עמוס נצר
המערכת: דניאל פריש 10, תל-אביב 64731

בחר את נציגו בהליך דמוקרטי, מתוך שאיפה שאלה האחרונים ימלאו את תפקידם על הצד הטוב ביותר, אך גם – בהתאם לדין. כפי שקבע כ"י השופט ברק (כתארו דאז) בבג"צ 2303/90 אלי פיליפוביץ נ' רשם החברות, פ"ד מו(1) 410:

"הלכה פסוקה היא, כי רשות שלטונית, אשר החוק מעניק לה סמכות, חייבת לבצע את הסמכות בעצמה, ואינה רשאית – בהעדר הסמכה בדין – לאצול את סמכותה לזולתה". כידוע, ההלכה הפסוקה קבעה פעמים רבות, כי סמכות שיש בהפעלתה משום שיקול דעת, משהוענקה לפלוני, חייב הוא להפעיל סמכות זו באופן אישי ואין הוא רשאי להאצילה לאחר אלא אם הורשה במפורש לכך. לועדת האתיקה הארצית ישנו תפקיד מעין שיפוט.

בבג"צ 136/84 המועצה הישראלית לצרכנות נ' יו"ר המועצה להגבלים עסקיים, פ"ד לט(3) 265, קבע ביהמ"ש העליון בהקשר דומה: **"אדרבא, בהנחה, שתפקיד המועצה הוא מעין-שיפוט, חל הכלל אולי אף ביתר תוקף".**

כמי שנטל חלק במספר לא מבוטל של ישיבות הועד המרכזי, התרשמתי, לא בלי צער, כי הועד המרכזי מקיים דיונים שטחיים וקצרי זמן במכלול ההמלצות של ועדת האתיקה הארצית, לאחר שכל חבר ועד מרכזי מקבל לידיו חומר גולמי בהיקף של עשרות עמודים לקראת כל ישיבת ועד מרכזי. ענייני האתיקה שלובים בעניינים רבים וחשובים אחרים, ובמהלך ישיבת הועד המרכזי, נחקר תדיר הדיון בהמלצות ועדת האתיקה לקרן זוית.

לפיכך, אין כל סיכוי כי הועד המרכזי יבחן לעומק ובכובד ראש את עניינו של כל עו"ד-נילון (והרי מדובר בדיני נפשות!!), קל וחומר משעה שבכל ישיבת ועד מרכזי מובאים ענייניהם של כמה וכמה עו"ד-נילונים.

לאחר שנוכחתי לדעת כי מדובר בהרגל ובשגרה, ולא במקרה אחד או שניים, הבאתי בפני הועד המרכזי הצעה דחופה לסדר היום, בנוגע לבחינת הסמכות של ועדת האתיקה הארצית, לאור הוראת סעיף 4א לכללים ולנוכח יישומה במציאות.

לעניות דעתי, דרושה רויזיה רצינית בנושא, ויפה שעה אחת קודם.

לשירותכם בכל עת,

אילן בומבז, עו"ד

יו"ר ועד מחוז תל-אביב והמרכז

פעילותה של ועדת האתיקה הארצית שליד הועד המרכזי

חברות וחברים יקרים,

מצאתי לנכון להפנות זרקור בגליון זה לנוהל שעל-פיו פועלת ועדת האתיקה הארצית שליד הועד המרכזי בלשכה. סעיף 63 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן: **"החוק"**), מקנה סמכות מקבילה בכל הנוגע לזכות להגיש קובלנה לבית דין משמעותי בשל עבירת משמעת, לארבעה גופים: הועד המרכזי, הועד המחוזי וכן היועץ המשפטי לממשלה ופרקליט המדינה. סעיף 4א לכללי לשכת עורכי הדין (סדרי הדין בבתי הדין המשמעותיים), תשכ"ב-1962 (להלן: **"הכללים"**), קובע לאמור:

4א. אצילת סמכויות

הועד המרכזי וועד מחוזי רשאים לאצול מסמכויותיהם על פי סעיפים 1 עד 3 לועדה המורכבת מחלק מחברי אותו ועד".

מכוחו של סעיף 4א לכללים, מוסמכים הועד המרכזי וכל ועד מחוזי להקים את ועדות האתיקה. דא עקא, שיו"ר ועדת האתיקה הארצית, ממלאי-מקומו, סגניו וכן – מרבית חברי ועדת האתיקה הארצית, **אינם מכהנים כחברי הועד המרכזי**. כמעט מיותר לציין, מהי המשמעות המשפטית והציבורית לכך שהועד המרכזי אוצל מסמכויותיו המובהקות ביותר, לעורכי-דין שאינם חברים בוועד המרכזי.

קיים ספק, אם כן, האם ועדת האתיקה הארצית פועלת כיום בסמכות פורמאלית. מנגד, אין ספק, כי ועדות האתיקה המחוזיות וועדת האתיקה הארצית, הינן הלב הפועם של כל ועד, בהיבט החשוב והמהותי של טיפול בתלונות שעניינן אתיקה מקצועית. מבט בסעיפים 1-3 לכללים, ממחיש עד כמה קריטיות החלטותיו של ה"קובל" – החל מרגע הגשת התלונה ועד להחלטה אם להגיש קובלנה אם לאו. אין צורך להכביר מילים רבות בנוגע לכך שבדין של ה"קובל" מצוי כוח מיוחד שעלול לחרוץ את גורלו המקצועי של עורך הדין הנילון, עד כדי השעיה בפועל או לצמיתות מעיסוק בעריכת דין. אף סעיף 63 לחוק מלמדנו, כי הזכות להגיש קובלנה ניתנה למתי מעט, מתוך כוונת מכוון ליצור בקרה איכותית למנגנון הקבילה. אשר על כן, ה"קובל" צריך לאצול מסמכויותיו החוקיות, רק לחבר אנשים שהינם חברים בוועד המרכזי ו/או בוועד המחוזי. אין צורך לומר, כי ציבור עורכי הדין

העובדות:

1. עורך דין ערך לפני מספר שנים הסכם בין בני זוג לפיו, בין היתר, הסכימו בני הזוג להתגרש האחד ממשנהו בבית הדין הרבני.
2. במעמד החתימה על ההסכם חתמו בני הזוג בפני עורך הדין על בקשה משותפת לגירושין שהופקדה אצלו.
3. בבקשה האמורה נאמר כי היא תוגש לבית הדין הרבני רק לאחר שאחד מבני הזוג יבקש בכתב מעורך הדין לעשות כן.
4. עוד הוסכם כי לאחר שתוגש הבקשה המשותפת לגירושין מתחייבים בני הזוג להופיע לבית הדין במועד שייקבע ע"י המזכירות ולעשות את כל הפעולות וכן לחתום על המסמכים לאישור ולביצוע הסכם זה וכן סידור ג"פ לפי הדין.
5. אחד מסעיפי הסכם הגירושין לא קיבל תוקף של פס"ד מחמת היות נושא הגירושין בסמכותו הייחודית של כב' בית הדין.
6. בני הזוג נפרדו ועד לאחרונה לא ביקשו להתגרש.
7. לאחרונה, פנה הבעל בכתב ובע"פ אל עורך הדין בבקשה להגיש את הבקשה המשותפת לגירושין לאור רצונו להתגרש מאשתו.
8. הואיל וחלפו כ- 20 שנה מיום החתימה על בקשת הגירושין מצא לנכון עורך הדין ליידיע את האשה כי הבעל מעוניין בהגשת הבקשה לגירושין.
9. בשיחה שניהל עורך הדין עם האשה הודיעה האחרונה כי היא מתנגדת להגשת הבקשה, שכן אין היא משקפת עוד את רצונה דהיום וכל עוד לא יתוקן הסכם הגירושין בתיקונים הנובעים לדעתה מהשינויים בהלכה שנקבעו בשנים האחרונות.
10. עורך הדין מבקש מהועדה להנחותו כיצד עליו לנהוג במקרה זה כאשר שימש כבא כח שני הצדדים.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה הודיעה לשואל כי בהעדר צו שיפוטי המונע הגשת הבקשה, כמפורט בהסכם הגירושין על עורך הדין לפעול כפי שנקבע בו ועליו להודיע זאת לצדדים המעורבים.
2. ההסכם החתום ע"י הצדדים מדבר בעד עצמו ולא בוטל במהלך השנים ע"י רשות שיפוטית, ולפיכך כנאמן על שני הצדדים עליו לפעול על פיו.

(40070)

העובדות:

1. עורך דין פנה לוועדה בשאלה מהו פרק הזמן הסביר שבו על עורך-דין לרשום הערת אזהרה לטובת קונים של נכס מקרקעין וזאת לאור חשיבות הרישום של הערת אזהרה בלשכת רישום מקרקעין בעת חתימה על עיסקה במקרקעין ועל מנת שימלא את חובתו נאמנה כלפי מרשיו.
2. בנוסף שואל עוה"ד האם הוא יוצא ידי חובתו בכך שישלח את מסמכי רישום הערת האזהרה בדואר רשום למחרת חתימת ההסכם או שמא הוא מחוייב לגשת ללשכת רישום המקרקעין לצורך ביצוע רישום הערת האזהרה בפועל.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה השיבה לפונה את הדברים הבאים:

1. עורך דין צריך לרשום הערת אזהרה לטובת קונים של נכס מקרקעין סמוך לאחר חתימת הסכם המכר.
2. לצורך ביצוע הרישום אין להסתפק במשלוח הבקשה לרישום בדואר ויש לוודא שרישום ההערה בוצע בפועל.

(40275)

עוה"ד ועמיתו למקצוע

העובדות:

1. עורך דין (להלן עו"ד "א") שימש כבורר במחלוקת בין שני צדדים ולפני כשנה סיים את מלאכתו.
2. במהלך הבוררות הכיר לראשונה את אחד מבאי כח הצדדים (להלן עו"ד "ב") אשר הרשימו ביכולתו. עורך דין זה החליף גם את אחד מבאי כח הצדדים בבוררות הנ"ל – וזאת ללא כל קשר למינוי עורך דין "א" כבורר בבוררות.
3. לאחרונה נפגשו שני עורכי הדין והתברר כי עורך הדין "ב" פרש ממשדו הקודם והועלתה האפשרות כי שני עורכי הדין יתקשרו ביניהם לעבודה משותפת.
4. שואל עו"ד "א" אם קיים קושי אתי כלשהו להתקשרות משותפת בעבודה.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה השיבה לפונה (עו"ד "א") כי אין כל מניעה שיתקשר בהסדר לעבודה משותפת עם עו"ד "ב" שהופיע בפניו בזמנו כב"כ אחד הצדדים בבוררות.

(40272)

עוה"ד ומשרדו קבלת לקוחות ע"י צד ג'

העובדות:

2. כל הנסיונות להגיע עם הלקוח להסדר פשרה שהוצע ע"י הלקוח עצמו עלו בתוהו ולא היה מנוס אלא לתביע את הלקוח בגין חובותיו למשרד.
3. כיום קיים במשרד הפונה תיק פעיל אחר עבורו שילם הלקוח בראשית הטיפול את השכר המלא.
4. כיום המשרד נתקל באי שיתוף פעולה מצד הלקוח בתיק הפעיל.
5. עורכי הדין במשרד מבקשים לברר כיצד עליהם לנהוג כשמצד אחד חלה עליהם חובת ייצוג בנאמנות ומצד שני הלקוח הוא הנתבע בתיק חובותיו למשרד ואין הם אמורים לבוא עמו במגע. מאידך, קיים גם חשש כי הלקוח הממולח יתכנן הפסד בתיק הפעיל ע"מ שיוכל, עם סיומו לטעון כנגד המשרד שהתיק, כביכול, נוהל ברשלנות ועל המשרד לפצותו בגין הפסד זה.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה סבורה כי אין זה ראוי שעורך-דין התובע את לקוחו ימשיך במקביל גם לייצגו.
2. לדעת הועדה יש צורך לפנות ללקוח ולנסות להגיע עמו להסדר לגבי אופן שחרורו מהייצוג בתיק הפעיל.
3. בהעדר הסכמה יהא על עורך הדין השואל לפנות ביוזמתו אל בית המשפט בבקשה לשחרור מייצוג הלקוח תוך מתן הזדמנות נאותה ללקוח לתת את תגובתו.

(40273)

חסיון מקצועי

סוגיית החסיון של עורכי הדין העובדים במשרד כלפי המשטרה

העובדות:

1. עורך דין שהיה שכיר במשרד של עורך דין אחר הוזמן לחקירה במשטרת ישראל כנגד מעבידו.
2. שאלת עוה"ד השכיר היא כיצד עליו לפעול דהיינו, האם חל חסיון על כל הקשור בעבודתו כשכיר אצל מעבידו.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לפונה כי אין חסיון חוקי של עובד לזכות מעבידו.
2. החסיון אשר נקבע עפ"י סעיף 90 לחוק לשכת עוה"ד תשכ"א - 1961 הינו לזכות הלקוחות של המעביד.
3. נוכח הנקוב לעיל הרי עובד אינו רשאי לחשוף פרטים שהינם בגדר סעיף 90 הנ"ל.

(40349)

1. שני עורכי דין המנהלים כל אחד משרד עורכי דין, פנו במשותף לועדה ע"מ לברר את הסוגיות הבאות:

אדם פרטי המציג עצמו כמעורה בקהילת המיגור החרדי פנה אליהם וסיפר כי במסגרת פעילותו הקהילתית העניפה הוא מסייע ומייעץ לחבריו בקהילה בתחומים שונים כשהוא מיידע אותם בהקשר למימוש זכויותיהם מול גופים שונים ובכלל זה משרדי הממשלה, חברות ביטוח וכיו"ב.

2. מאחר שהאדם הנזכר בסעיף א' לעיל אינו עורך דין, הרי כאשר מתעורר הצורך בייצוג משפטי הוא מפנה את הזקוקים לכך לעורכי דין המתמחים בתחומי המשפט הרלוונטיים כשהוא ממליץ על עורכי דין הנראים לו מתאימים.

3. עוה"ד אשר פנו לועדה הביעו את הסכמתם לתת ייצוג משפטי חינום לחברי הקהילה המופנים ע"י אותו אדם ומבקשים לדעת האם לאחר מתן הייצוג המשפטי חינום לאותם חברי הקהילה, רשאים האחרונים לשכור את שירותיהם - וזאת כאשר האדם הפרטי אינו דורש תמורה כלשהי בגין הפניית חברי הקהילה לעורכי הדין.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה מפנה את תשומת לב הפונים לעל"ע 3/73 עו"ד אדם מאירי נ' הועד המחוזי של לשכת עוה"ד בת"א (פ"ד כ"ח (1) 828) ולפיו אין להשתמש בייצוג חינום כקרדום להשגת לקוחות.
2. בנוסף השיבה הועדה לשני עורכי הדין כי אם הגורם המפנה מקבל שכר ישירות מהלקוחות, הטיפול והייצוג עלולים לעלות לכדי עבירה על כלל 11 לכללי לשכת עוה"ד (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986.

(40247)

שכ"ט

בניית שכר טירחה מהלקוח

העובדות:

1. משרד עורך דין פנה לועדה והודיע כי אחד מלקוחותיו שטופל במשרד במספר ענינים לא עמד בהסכמי שכר הטירחה ובין היתר לא העביר למשרד שכ"ט שהיה אמור להיגזר מתוך הכספים בהם זכה במסגרת טיפול המשרד - וזאת חרף העובדה שהכספים בהם זכה הועברו אליו ישירות ע"י המשרד.

עוה"ד וביהמ"ש

ציון פרטים ממו"מ ו/או מסמכים שהוחלפו בין ב"כ צדדים במסגרת מו"מ לפשרה

העובדות:

עורך דין פנה לוועדה ושאל האם עקרונית ניתן בביהמ"ש להציג כראייה דברים ומסמכים שהוחלפו בין באי כח הצדדים במו"מ לפשרה.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הוועדה השיבה לפונה כי עקרונית מסמכים ודברים שהוחלפו במסגרת מו"מ לפשרה שלא הבשיל לכדי הסכם אינם קבילים כראייה ומדיניות הוועדה גורסת כי הצגתם ע"י עורך דין מהווה עבירה על כללי האתיקה.
2. ראוי לציין כי במידה שהמו"מ היה פומבי ובנוכחות אחרים ו/או בנוכחות בית המשפט הרי לא יחול החסיון במקרה הזה.

(39996)

יפוי כח

המצאת יפוי כח עפ"י חוק השליחות

העובדות:

1. עורך-דין פנה לוועדה וציין כי משרדו מייצג בנקים מסחריים, בנקים למשכנתאות וכן חברת תקשורת בע"מ.
2. כאשר פונה אל המשרד השואל עורך-דין הטוען כי הוא מייצג את החייב/הנתבע ומבקש לקבל מסמכים כמו כתב תביעה, דפי חשבון, אישורי מסירה וכו', הוא מתבקש להמציא תחילה יפוי כח.
3. לאחרונה, מתרבים, לדבריו, המקרים שבהם עורכי דין מביעים תרעומת קשה על בקשה זו וטוענים כי יש בכך משום פגיעה בחבר למקצוע.
4. הפונה שואל האם הדרישה להמצאת יפוי כח במקרה בו משרדו מייצג את חברת התקשורת, בטרם המצאת המסמכים, הינה לגיטימית וזאת בהבחנה ממקרה בו התובע הינו בנק מסחרי למשכנתאות, שאז קיימת חובת סודיות בנקאית.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הוועדה השיבה לשואל כי עפ"י חוק השליחות זכאי צד ג' לדרוש יפוי כח בכתב בטרם יזדקק לשליחות.
2. יחד עם זאת, סבורה הוועדה כי ראוי שעורך הדין יביע אמון בעמיתו למקצוע הטוען שהוא מייצג צד להליך, אולם אין לראות בדרישה לקבלת יפוי כח בכתב, בנסיבות רגילות, משום עבירה אתית.

(39853)

עוה"ד ולקוחו

היקף הזכות לייצג לקוחות ממדינה עויינת או מדינה שאין לה יחסים דיפלומטיים עם ישראל

העובדות:

1. סעיף 22 לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א-1961, מסמך עורך דין לייצג כל אדם בפני כל רשויות המדינה, רשויות מקומיות וגופים ואנשים אחרים הממלאים תפקיד.
2. לדעת השואל סעיף 22 לחוק הנ"ל המסדיר זכויות ייצוג ע"י עורך דין אינו ברור וספציפי דיו בהקשר לנושא הסמכת עורכי דין לייצג אנשים ממדינה עויינת והוא מבקש מהוועדה הנחיתה בהקשר למונח "כל אדם" דהיינו, האם מונח זה כולל גם אזרח ממדינה שאין לה יחסים דיפלומטיים עם ישראל או לחילופין ממדינה עוינת.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הוועדה השיבה לשואל כי לדעתה רשאי כל אדם שיש לו זכות להופיע ו/או המופיע בפני אחד מהגופים המאוזכרים בסעיף 22 לחוק לשכת עוה"ד תשכ"א - 1961 להיות מיוצג ע"י עו"ד ישראלי.
2. לדעת הוועדה אין חשיבות לכך כי אותו אדם הוא ממדינה עויינת או מדינה שאין לה יחסים דיפלומטיים עם ישראל.

(39871)

פעילות מקצועית – שונות

מעמד הפקולטה למשפטים בניהול וטיפול בייצוג לקוחות

העובדות:

1. לוועדת האתיקה הופנתה שאלת חברת ביטוח בנושא מעמדה של גברת שאינה עורכת דין והפעלת בקליניקה לסיוע משפטי של הפקולטה למשפטים באחת האוניברסיטאות כמייצגת נפגעת.
2. במסגרת פעילות אותה קליניקה נשלח מכתב דרישה מפורט הדורש פיצויים עבור נפגעת בתאונה.

עמדת ועדת האתיקה:

הוועדה הודיעה לחברת הביטוח כי הגברת הפועלת בקליניקה לסיוע משפטי אינה רשאית לפנות בשם לקוחות במסגרתה של אותה קליניקה ואף אינה רשאית לייצג את הנפגעת ולנהל מו"מ עם חברת הביטוח בכל הקשור לסילוק תביעתה של הנפגעת.

(39854)